

REZOLUȚIE

CONFERINȚA EUROPEANĂ DE ECONOMIE SOCIALĂ "ENTERPRISING FOR TOMORROW"

Iași, 17 aprilie 2024

I. CONTEXT EUROPEAN

În fiecare zi, aproximativ 2,8 milioane de entități din sectorul economiei sociale din Europa¹ oferă soluții concrete și inovatoare la principalele provocări cu care ne confruntăm. Acestea creează și mențin locuri de muncă de calitate, contribuie la incluziunea socială și pe piața muncii a grupurilor dezavantajate și la asigurarea egalității de șanse pentru toți, stimulează dezvoltarea economică și industrială durabilă, promovează participarea activă a cetățenilor în societățile noastre, joacă un rol important în cadrul sistemelor de protecție socială din Europa și revitalizează zonele rurale² și zonele depopulate din Europa³.

Economia socială poate contribui la punerea în aplicare a principiilor Pilonului european al drepturilor sociale și la îndeplinirea planului său de acțiune din 2021 și a obiectivelor principale pentru 2030, de exemplu, creșterea ratei de ocupare a forței de muncă și reducerea numărului de persoane expuse riscului de sărăcie și de excluziune socială. Economia socială asigură locuri de muncă pentru aproximativ 13,6 milioane de persoane, locurile de muncă remunerate variind între 0,6 % și 9,9 % de la un stat membru la altul⁴. Aceste cifre indică dezvoltarea inegală a economiei sociale în cadrul UE, dar și faptul că există **un important potențial economic și de creare de locuri de muncă neexploatat al economiei sociale** în mai multe state membre și regiuni, atunci când sunt puse în aplicare măsuri adecvate.

Economia socială completează acțiunile statelor membre în ceea ce privește furnizarea de servicii sociale de calitate într-un mod eficient din punctul de vedere al costurilor. Ea completează, de asemenea,

¹ Cifră referitoare la UE-28. A se vedea Comitetul Economic și Social European – Monzon J. L. și Chaves R., „Recent evolutions of the Social Economy in the European Union” (Evoluții recente ale economiei sociale în Uniunea Europeană), 2017, p. 66.

² A se vedea comunicarea Comisiei intitulată „O viziune pe termen lung pentru zonele rurale ale UE”, COM(2021) 345 final.

³ Krlev G., Pasi G., Wruk D., Bernhard M., „Reconceptualizing the Social Economy” (Reconceptualizarea economiei sociale), Stanford Social Innovation Review, 2021.

⁴ A se vedea Comitetul Economic și Social European – Monzon J. L. și Chaves R., „Recent evolutions of the Social Economy in the European Union” (Evoluțiile recente ale economiei sociale în Uniunea Europeană), 2017, p. 69.

eforturile de integrare a tinerilor și a grupurilor dezavantajate [de exemplu, persoanele cu dizabilități, persoanele în vârstă, șomerii de lungă durată, persoanele care provin din contexte de migrație sau persoanele cu origine rasială sau etnică minoritară (în special romii), părinții unici susținători ai familiilor monoparentale] pe piața forței de muncă și în societate în general⁵. De exemplu, economia socială ajută persoanele cu dizabilități să obțină locuri de muncă pe piața deschisă a muncii și oferă servicii esențiale pentru a le sprijini autonomia. În plus, economia socială contribuie la îmbunătățirea egalității de gen. Pe de o parte, numeroase femei au acces pe piața muncii prin intermediul locurilor de muncă create de economia socială, pe de altă parte, serviciile sociale și de îngrijire oferite de economia socială le permit femeilor să aibă acces pe piața muncii în sens larg.

În mod similar, economia socială contribuie la **punerea în aplicare a obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD)⁶ la nivelul UE și la nivel mondial**, întrucât se implică activ în întreaga lume în reducerea sărăciei, impulsivitatea tranziției către orașe și comunități durabile, consumul și producția responsabile și finanțarea durabilă. Ca atare, organizațiile colaborative și cele fără scop lucrativ reprezintă un pilon esențial al rezilienței sociale și economice a Europei⁷.

Economia socială are potențialul de a remodela economia după pandemia de COVID-19 prin modele economice durabile și favorabile incluziunii, care să conducă la o transformare ecologică, economică și socială mai echitabilă.

Recent au fost aprobate următoarele documente strategice de dezvoltare a economiei sociale:

1. Planul de acțiune al UE privind economia socială⁸.
2. Recomandarea Consiliului privind dezvoltarea condițiilor-cadru pentru economia socială, adoptată de Consiliul UE la 27 noiembrie 2023, care prevede un cadru politic, juridic și economic necesar pentru ca economia socială să își dezvolte pe deplin potențialul.
3. Recomandările OECD pentru economia socială și solidară și inovare socială⁹.
4. Rezoluția ONU pentru economia socială¹⁰.
5. Angajamentele asumate de 23 de state membre în cadrul primei Conferințe informale a miniștrilor europeni pentru economie socială, la 17 februarie 2022 la Paris, și în cadrul Conferinței de la Strasbourg "Economia socială, viitorul Europei", organizată de Președinția franceză a Consiliului UE la 5 și 6 mai 2022 (**inclusiv de către România**).
6. Manifestul de la San Sebastián, semnat la 14 noiembrie 2023 de 19 state membre (**inclusiv de către România**), la inițiativa Președinției spaniole a Consiliului UE, împreună cu Comitetul Economic și Social European, Comitetul European al Regiunilor și Social Economy Europe, și care constată în special importanța ca statele membre să pună în aplicare la nivelul lor recomandarea Consiliului privind dezvoltarea condițiilor-cadru pentru economia socială, în special prin

⁵ Importanța economiei sociale este subliniată inclusiv în Planul de acțiune al Comisiei privind integrarea și incluziunea pentru perioada 2021-2027 [COM(2020) 758 final].

⁶ <https://sdgs.un.org/goals>.

⁷ COM(2020) 493 final.

⁸ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0288_RO.html / https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12743-Planul-de-actiune-al-UE-pentru-economia-sociala_ro

⁹ <https://www.oecd.org/cfe/leed/social-economy/social-economy-recommendation/>

¹⁰ <https://unsse.org/wp-content/uploads/2023/04/A-77-L60.pdf>

elaborarea și punerea în aplicare a unor strategii globale care să recunoască și să stimuleze economia socială sau prin adaptarea strategiilor lor existente.

II. CONTEXT NAȚIONAL

Economia socială este o forță în România, cu un număr mare și în creștere de întreprinderi și organizații și un număr mare și în creștere de angajați, chiar dacă recunoașterea sa ca sector de către autoritățile publice este redusă. Numărul total de entități a ajuns la 186.629 (în creștere importantă față de Barometrul din 2022 când era de 172,880) cu un total de 171.434 de lucrători angajați (față de 151,729 angajați anterior).¹¹

În decembrie 2023 figurau în **Registrul unic de evidență a întreprinderilor sociale**¹² un număr de 2.915 organizații și societăți care au fost atestate la un moment dat ca întreprindere socială, în jur de 150 de întreprinderi erau de inserție și sunt vizate de propunerea de modificare a legii de mai sus. Mare parte a întreprinderilor care au atestat valabil (98%) sunt start-upuri, înființate în special prin finanțarea Fondului Social European și riscul de nesustenabilitate crește proporțional cu lipsa accesului la piața de achiziții publice și private.

Economia socială în România este reprezentată în cea mai mare parte de organizații non-profit -asociații, fundații și case de ajutor reciproc, care au cea mai mare pondere în rândul organizațiilor de economie socială atât ca număr de organizații cât și ca angajatori. Asociațiile și fundațiile continuă să crească într-un ritm accelerat, acestea beneficiind de un cadru legal fiscal favorabil – fonduri publice prin direcționarea impozitului pe venit și profit, cu mult mai puține constrângeri față de cele presupuse de statutul relativ nou de întreprindere socială.

Chiar dacă avem întreprinderi de economie socială antreprenoriale, angajate în activități economice de producție și servicii, care la rândul lor pot angaja și lucrători vulnerabili, din păcate rata ocupării rămâne în continuare redusă și întreține rata de sărăcie din România, plasând-o în continuare în topul UE. Una din cauze este și cadrul legal actual, care reglementează sectorul, dar nu susține cu facilități fiscale și non-fiscale dezvoltarea întreprinderilor sociale, în special a celor de inserție. Atestatul de întreprindere socială și finanțarea prin fonduri europene a acestora nu asigură un sector sustenabil - puține din inițiativele finanțate având sustenabilitate și caracter social real. Legea economiei sociale definește conceptul și modul de autorizare ca întreprindere socială, dar nu aduce facilități fiscale și non-fiscale concrete pentru aceste entități. Întreprinderile sociale plătesc aceleași taxe și impozite ca și companiile clasice, dar nu au

¹¹ Barometrul Economiei Sociale, 2024, RISE & ADV România

¹² Registrul unic de evidență a întreprinderilor sociale -extras-actualizat decembrie 2023
<https://www.anofm.ro/index.html?agentie=&categ=9&subcateg=1&idpostare=28571>

acces din păcate la aceleași beneficii. De exemplu întreprinderile sociale de tip asociație sau fundație sunt excluse de la finanțările europene și naționale dedicate IMM-urilor.

Unele întreprinderi sociale contribuie la dubla tranziție verde și digitală prin furnizarea de bunuri și servicii durabile și prin reducerea decalajului digital. Modelele lor de afaceri participative, bazate pe nevoile cetățenilor, angajaților și altor părți interesate, asigură corectitudinea tranzițiilor. Din păcate, aceste întreprinderi sociale nu își pot maximiza impactul din cauza accesului limitat la piață. Produsele sunt realizate în cantități mici cu costuri ridicate, ceea ce le face necompetitive pe piață. Numai prin parteneriate cu companii și condiții flexibile de parteneriat își pot crește capacitatea și șansele de durabilitate pe piață. Pe de altă parte, digitalizarea acestor entități poate duce la scăderea costurilor de producție și la creșterea competitivității pe piață.

III. PROPUNERI DE INCLUS ÎN PROGRAMUL NAȚIONAL DE GUVERNARE

1) Dezvoltarea unui pachet de măsuri economice de stimulare a sectorului de economie socială în valorificarea potențialului pe care îl au în dezvoltarea comunitară întreprinderile sociale:

- Achiziții rezervate de la întreprinderi sociale de inserție în procent de minim 0,5% din bugetul anual de achiziții pe care îl autoritățile publice. Introducerea unui procent obligatoriu de achiziții directe de la întreprinderi sociale de inserție. În acest sens este în circuit legislativ în parlament [PL-x nr. 330/2022](#) - Proiect de Lege pentru completarea Legii nr.98/2016 privind achizițiile publice și a Legii nr.99/2016 privind achizițiile sectoriale
- Subvenționarea locurilor de muncă pentru persoanele din categorii vulnerabile angajate în întreprinderi sociale de inserție cu cel puțin salariul minim pe economie pe o durată de maxim 36 de luni. În acest sens este în circuit legislativ în parlament [PL-x nr. 336/2022](#) - Propunere legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr.76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă;
- Scutirea întreprinderilor sociale de inserție de la plata impozitului pe profit / venit pentru cei 90% din profitul alocat misiunii sociale sau rezervei statutare, prevăzut ca obligație prin Legea Economiei Sociale. În acest sens este în circuit legislativ în parlament [PL-x nr. 601/2022](#) - Proiect de Lege pentru completarea Legii nr.227/2015 privind Codul fiscal.
- Acordarea de terenuri și clădiri cu titlu gratuit pentru funcționarea întreprinderilor sociale de inserție. În acest sens este în circuit legislativ în parlament [PL-x nr. 764/2023](#) - Proiect de Lege pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.57/2019 privind Codul administrativ;
- Subvenționarea costurilor legate de personalul de inserție care este angajat în aceste entități în procent de 100%, dar nu mai mult decât salariul mediu pe economie aprobat, pe toată perioada de funcționare. Personalul de suport va fi dimensionat proporțional cu numărul de persoane din categorii vulnerabile angajate;
- Introducerea posibilității de a opta înregistrarea în scop de TVA sau nu, chiar dacă se depășește plafonul anual de venituri prevăzut de legislația în vigoare.

- Includerea asociațiilor și fundațiilor cu activitate economică în toate programele naționale și europene care vizează finanțarea sectorului IMM, inclusiv acordarea de garanții de stat, respectând astfel prevederile regulamentelor europene în domeniu.

2) Facilitarea accesului la piață și instrumente financiare specifice sectorului de economie socială.

- Includerea întreprinderilor sociale ca entități eligibile în mecanismele și programele de finanțare legate de incluziunea socială, dezvoltarea economică, dezvoltarea rurală, inovare socială și ocuparea persoanelor din categoriile defavorizate ale populației;
- Dezvoltarea de instrumente de finanțare, creditare, garantare pentru întreprinderi sociale;
- Înființarea programului național de finanțare pentru întreprinderi sociale prevăzut de Legea Economiei Sociale.

3) Dezvoltarea și promovarea economiei sociale.

- Realizarea unui Program Național / Strategie de Dezvoltare a Economiei Sociale în acord cu prevederile Planului European de Acțiune pentru Economie Socială aprobat de către Comisia Europeană în decembrie 2021 și a recomandărilor Consiliului European;
- Înființarea Comisiei Naționale de Economie Socială prevăzută în Legea Economiei Sociale;
- Colectarea anuală de date cu privire la impactul economic și social pe care îl au întreprinderile sociale și utilizarea acestora pentru cercetare, promovare și crearea unui cadru favorabil dezvoltării. Înființarea Observatorului Național al Economiei Sociale.
- Digitalizarea Registrului Național Unic al Întreprinderilor Sociale;
- Recunoașterea rolului pe care îl au întreprinderile sociale în crearea și păstrarea unor locuri de muncă de calitate. Derularea unei campanii naționale de promovare a "mărcii sociale" deținute de întreprinderile sociale de inserție conform Legii Economiei Sociale;
- Introducerea economiei sociale ca materie de studiu începând cu învățământul gimnazial, profesional și universitar.

IV. PROPUNERI DE INCLUS ÎN PROGRAMUL LOCAL DE GUVERNARE

1) Dezvoltarea unui pachet de măsuri economice de stimulare a sectorului de economie socială în valorificarea potențialului pe care îl au în dezvoltarea comunitară întreprinderile sociale:

- Aprobarea unor hotărâri locale de consiliu local / județean cu privire la realizarea de proceduri de achiziții rezervate de la întreprinderi sociale de inserție în procent de minim 0,5% din bugetul anual de achiziții pe care îl autoritățile publice din subordinea Primăriei și Consiliului Județean. Și a unui procent de minim 10% din achizițiile directe. Menționez faptul că achizițiile rezervate de la întreprinderi sociale de inserție sunt prevăzute de Legea Achizițiilor Publice;
- Realizarea unei scheme de finanțare de la bugetul de stat pentru strat-up-uri în domeniul economiei sociale și întreprinderi sociale care au minim un an de activitate în piață;
- Aprobarea unor hotărâri locale de consiliu local / județean prin care întreprinderile sociale de inserție să fie scutite de la plata impozitului pe clădiri, terenuri, mașini și servicii de salubritate;

- Aprobarea unor hotărâri locale de consiliu local / județean prin care întreprinderile sociale să poată beneficia gratuit de terenuri și spații de funcționare, așa cum prevede Legea Economiei Sociale;
- Facilitarea participării gratuite a întreprinderilor sociale la târguri și expoziții care au loc în oraș / județ;
- Realizarea unei scheme de finanțare din partea Consiliului Local / Consiliul Județean în procent de maxim 50% a necesarului de cofinanțare proprie care trebuie asigurată în cazul atragerii de fonduri europene de către ONG-uri și întreprinderi sociale;
- Alocarea de subvenții pentru întreprinderi sociale de inserție pentru a crea locuri de muncă incluzive pentru persoane cu dizabilități și din grupuri vulnerabile beneficiare de ajutor social;
- Contractarea de servicii sociale de la întreprinderile sociale autorizate ca furnizori de servicii sociale conform Legii Achizițiilor Publice.

2) Dezvoltarea și promovarea economiei sociale.

- Includerea economiei sociale ca direcție strategică de dezvoltare a municipiului / județului;
- Promovarea economiei sociale prin realizarea de evenimente anuale dedicate, în special în luna mai, lună dedicată prin lege economiei sociale;
- Facilitarea participării întreprinderilor sociale la diferite evenimente locale care să le asigure vizibilitatea produselor și serviciilor prestate;
- Realizarea de parteneriate strategice cu întreprinderile sociale care activează în industrii creative, verzi sau incluzive și atragere de fonduri europene pentru diferite acțiuni și evenimente de impact;
- Alocarea unor spații publicitare stradale pentru promovarea întreprinderilor sociale;
- Realizarea unei secțiuni dedicate prezentării întreprinderilor sociale pe pagina de site a Primăriei / Consiliului Județean;
- Transmiterea unei aplicații la Comisia Europeană pentru a include orașul / județul în harta evenimentelor europene dedicate economiei sociale – "capitala europeană a economiei sociale".